

novi glas

magacin hak-a

3/85

I M A

NOVI

GLAS

BUDUĆ

HOSTI?

SADRŽAJ

2
UVODNIK: Se u NOVOM GLASU preveć polemizira? ili zač homo croatus burgenlandiae stoprv reagira kad je uvrijedjen.

3
BERICHT ÜBER DIE TÄTIGKEIT DES VOLKSGRUPPENBEIRATES
ko iskustvo imaju Ugri sa savjetom za narodne grupe?

4
DEMONSTRACIJA PRED ZEMALJSKOM VLADOM, ili: revoluceri bili su u Zeljeznu.

7
NAŠA DEMONSTRACIJA 14. I 15. MAJA - kot da bi jedan članak nebi bio dost

8
DAN MLADINE - SVE O. K. ?
misli za reformu ove priredbe

9
JEZIČNI TEČAJ U CRIKVENICI-NEKOLIKO REFORMATORSKIH MISLI

9
IMA NOVI GLAS BUDUĆNOSTI ?
Kako more preživiti časopis koga djelaju samo dva-tri ljudi?

11
KRIŽALJKA dobite picu u najboljoj piceriji Beča!

12
KARTOON

13
NAŠ JEZICNI DIO učite se engleski s NGom!!

14
A U DANSKOM HUČ - BILA J' NAŠA NOSNJA FUČ
putopis?
Ča se sve stane na putovanju u Skandinaviju.

17
TOMAC nastavak naše nove-lice. Če nastati komedija ili tragedija?

U VODNIK

SE U "NOVOM GLASU PRE-VEĆ POLEMIZIRA?

ili

ZAČ HOMO CROATUS BURGEN-
LANDIAE STOPRV REAGIRA
KAD JE UVRIJEDJEN

Po zadnji dvi-tri broji Novoga Glasa javilo se je nekoliko ljudi (sad morebit malo pretjerivam) ki mislu da se protiv njih preveć polemizira u "časopisu hak-a". Dijelom se je to stalo štiteljskim pismom (vidi NG broj 2/85; drugo nij bilo za objaviti nego samo za "glavnoga urednika"), a oni najhrabriji dali su mi to poručiti po mojem ocu! Kot vidite, s vikanjem, ko nastane već puti po članku u "profilu" se još ne moremo miriti, za Gradišćanske Hrvate su ti tri-cetiri ljudi ali jur znamenita pojava. Jer do sada nij bilo ni štiteljskih pisam, ni nij nijedan u razgovoru tako čisto usput rekao: "Čuj, Ivo (moj otac; napomena red.), to ča tvoj sin piše u Novom Glasu nij jako lipo od njega!"

Osvidochen sam da polemika nij konstruktivan način razgovora, s druge strani sam bio ali već ili manje prisiljen da polemiziram. Jer ako u bilo kom gradišćanskohrvatskom izdanju - a uopće u Novom Glasu (o kom svi mislu da ga nijedan ne šte) - pišeš: "Ja sam toga skromnoga mišljenja da je to ili to naše dobro hrvatsko društvo, ko je jur toliko blagoslova za hrvatstvo doprimilo, ili ta i ta visokocijenjeni predsjednik u tom tako nevažnom pitanju opstanka Gradišćanskih Hrvatov izvanredno malu pogrišku načinio ..." čedu te u najboljem slučaju osmihavati. A i kritika - mislim na ozbiljnu kritiku prez polemiziranja - se kod nas ignorira. Tu čut sam barem imao po najvećem dijelu brojev Novoga Glasa. Za to sam se odlučio pisati malo oštrije - uzrokov tomu je dost. Cilj toga nij to-

liko velik broj štiteljskih pismam "uvrijedjenih" pršon. To mi se uopće ne čini dobro, tu pojavu smo jur nekoliko puta imali u Hrvatski novina: Na štiteljsko pismo je došao odgovor, na toga opet štiteljsko pismo, opet odgovor i t.d. Za privatne svadje u Novom Glasu nisam. A bolje zbog toga ništ nij nastalo, to je tako-rekuć bilo samo l' art pour l' art.

Ča fali u "gradišćansko-hrvatskoj sceni", je skupna baza za sva društva. Ako to gledam čisto subjektivno s moje strani mi se čini da se HAK relativno lahko pomina s HGKDom, da do neke mjere ide s KzPGHov. Kad pogledam odnos HAK - HKD mi se čini da te jako potribne baze uopće nij. Utisak imam da to, ča HAK izjavi za neke funkcionare jur zbog toga ništ ne valja, jer ima klub sjedišće u Beču, a zvaná toga su kod HAKa svi mladi i tojkavi. Ča naliže HStD je jedini kontakt, koga imamo, predsjednik. A drugačije ništ.*

Sigurno će se već ki sada pitati, je li je polemika put boljim odnosom. Sigurno ne! Ali kot se je jur nekoliko puta na-

* Kanim naglasiti da ovo nij oficijelno mišljenje HAKa nego moje vlašće!

glasilo, drugi, bolje predestinirani puti nisu imali uspjeha. Kako ada dojtj polemikom do uspjeha? Mislim da je HAK do sada za već-koga funkcionara bilo društvo ko se more pri različni akcija zanemariti, ako to ta funkcionar gleda za potribno. Moguće da će mu to sada teže pasti kad pojedini Hakovci "oštro striljaju".

U pismu me je jedan visok funkcionar upozorio i na to da HAK sam ne djela svenek prez pogriške, da bi se dao isto tako kritizirati. Nikako ne odobravam kod HAKa to, ča pri drugi društva kritiziram! A ako štete pažljivo NG,ste sigurno upamet zeli u zadnji broji da se i HAK, odbor HAKa, u našem časopisu dost kritizira (reagirao na to ali i HAK nij - ni na odborni sjednica, ni u NGu. Naravno gleda odbor HAKa NG isto za faktor ki se more zanemariti). Zvana toga je situacija, ča naliže HAK drugačija: Tote morem na odborni sjednica direktno reći, ča mi se na vidi. A za kritizirati je i u HAKu dost jer HAK je isto tako malo "idealn" kot sva naša druga društva.

Kade se polemizira nisu odnosi dobri, onde nij povjerenja. Da se to poboljša, leži na naši društva. Vidit će se, je li su tomu pripravna!

marko

ky erklärte am 7. Juli 1976 vor dem Nationalrat: "Es ist Ziel dieses Entwurfes, allen Volksgruppen in Österreich die Rechte zu gewährleisten, die ihre Erhaltung und ihren Bestand sichern sollen."

Gerade in diesem Punkt konnte der Volksgruppenbeirat die in ihn gesetzten Erwartungen nicht erfüllen: In §1(1) des Volksgruppengesetzes heißt es: "Die Erhaltung der Volksgruppe und die Sicherung ihres Bestandes sind gewährleistet."; dennoch hat die ungarische Volksgruppe gerade in den letzten 10 Jahren über 28% ihres Bestandes verloren. Dies zeigt, daß die von der Regierung gesetzten Maßnahmen für die Erhaltung der ungarischen Volksgruppe ungenügend sind; ähnliche Verluste müssen auch die anderen Volksgruppen beklagen. Als Gegenbeispiel seien hier die Südtiroler und die Ladiner erwähnt, die gewaltige Steigerungen ihrer Volksgruppenangehörigen verzeichnen konnten.

Erfolge in der Arbeit des Volksgruppenbeirates können auf dem Schulsektor aufgezeichnet werden:

In der Hauptschule Oberwart wurde ein Schulversuch als Schwerpunktmitelstufe - Ungarisch gestartet. Derzeit laufen bereits eine 1. und eine 2. Klasse mit Ungarisch als Pflichtgegenstand. Die Schülerzahlen für das Freifach Ungarisch konnten von 25 auf 8 gesenkt werden; die Fortsetzung eines begonnenen Kurses darf auch mit 5 Schülern erfolgen. Die Beschränkung der Freigegegenstände gilt nicht für das Freifach Ungarisch. Ein Forschungsauftrag für die wissenschaftliche Erfassung der Bedürfnisse der Volksgruppe wurde genehmigt. Das Beispiel der Schwerpunktmitelstufe Ungarisch an der Hauptschule in Oberwart zeigt auch für die kroatische Volksgruppe positive Ergebnisse; an drei Hauptschulen des Burgenlandes wurden analoge Kroatischklassen installiert. Aber auch auf dem Schulsektor wurde eine Anzahl von Vorschlägen und Wünschen des Volksgruppenbeirates nur ungenügend oder gar nicht erfüllt: So konnte die Errichtung eines Volksgruppengymnasiums in Oberwart zusammen mit den Kroaten nicht erreicht werden. Es

BERICHT ÜBER DIE TÄTIGKEIT DES VOLKSGRUPPENBEIRATES

Nach dem Volksgruppengesetz von 1976 ist die Einrichtung von Volksgruppenbeiräten für die in Österreich lebenden Volksgruppen vorgesehen. Bisher hat allein die ungarische Volksgruppe des Burgenlandes von dieser Gesetzesmöglichkeit Gebrauch gemacht und beschickt seit 1979 den Volksgruppenbeirat mit ihren Vertretern. Der Burgenländisch-ungarische Kulturverein (BUKV), der von der Bundesregierung als einzige repräsentative Organisation der ungarischen Volksgruppe anerkannt wurde, hat durch seine positive Einstellung zum Volks-

gruppengesetz und durch sein Bemühen um das Wohl der ungarischen Volksgruppe in vollem Vertrauen die Gelegenheit ergriffen, in diesem neu geschaffenen Gremium die Interessen der Volksgruppenangehörigen zu vertreten. Da im Artikel 7 des Staatsvertrages von 1955 die ungarische Volksgruppe nicht namentlich genannt wurde, glaubten die Vertreter der ungarischen Volksgruppe, auf Grund des Gleichheitsgrundsatzes der Verfassung in den Genuß der im Artikel 7 des Staatsvertrages garantierten Rechte zu gelangen. Bundeskanzler Kreis-

wurden Gesetzesentwürfe zur Begutachtung vorgelegt, die Änderungswünsche der Volksgruppe wurden aber nur zum Teil berücksichtigt. Ganz besonders schwerwiegend ist hier der Wunsch des ungarischen Volksgruppenbeirates nach einer wirksamen Schulaufsicht. Es wurde für die ungarische Schulaufsicht nur ein Fachbearbeiter bestellt der kein selbständiges Inspektionsrecht besitzt; seine rechtliche und besoldungsrechtliche Stellung gab zu vielen Unklarheiten Anlaß.

Trotz eines Abkommens zwischen Österreich und Ungarn über die gegenseitige Anerkennung der Diplome konnte in der Anerkennung der an der Pädagogischen Hochschule in Szombathej/Steinamanger erworbenen Diplome für Ungarischlehrer kein Erfolg erzielt werden. Die Verhinderung des Ungarischunterrichtes an der Volksschule in Eisenstadt durch die dortige Direktorin konnte nicht geändert werden.

Völlig erfolglos waren die Bemühungen des Volksgruppenbeirates um die Errichtung zweisprachiger Kindergärten; selbst im Kindergarten Oberpullendorf wird mit einer Notlösung gearbeitet.

In Hinsicht auf die finanzielle Förderung konnten die Wünsche der Kirchen erfolgreich gelöst werden; das Bundeskanzleramt berücksichtigte die Bedürfnisse der Kirchengemeinden weitgehend. Nicht so die Bedürfnisse der weltlichen Organisationen. Die Vorschläge des BUKV-es wurden immer wieder gekürzt; die finanziellen Mittel wurden zweckgebunden vergeben, wodurch oft notwendige Aufwendungen der Volksgruppe zurückgestellt werden müssen.

Völlig ergebnislos blieben die Bemühungen um die zollfreie Einfuhr von Kulturgütern, wie z.B. Büchern, Notenmaterial, Volksinstrumenten, Volkstanz-

requisiten usw. Auch der Wunsch der Volksgruppe um entsprechende Radio- und Fernsehsendungen blieb unberücksichtigt; die in Radio Burgenland laufende Sendung "Radio Pannonia" ist völlig ungeeignet; die Volksgruppe selbst hat kaum Einfluß auf die Programmgestaltung.

Die Beschwerde über die Errichtung einer Mülldeponie auf dem Gebiet von Siget in der Wart wurde nicht akzeptiert.

Es bedeutet überhaupt ein großes Problem, daß das Bundeskanzleramt bei vielen Wünschen und Beschwerden des Volksgruppenbeirates seine Unzuständigkeit erklärt. Es ist zu hoffen, daß die für die Volksgruppe neu eingerichtete Dienststelle beim Bundeskanzleramt die nötigen Kontakte in all den oben erwähnten Problemen herstellt.

Viel Zeit wurde damit vergeudet daß von Seiten des Kanzleramtes und von einem Beobachter einer politischen Partei die Einflußnahme von Wiener Emigrantorganisationen befürwortet wurde. Schon dadurch wird der Versuch der Beobachter der politischen Parteien, die ja sowieso durch je ein Vollmitglied vertreten sind, auf den Beirat Einfluß auszuüben, problematisch.

Da der Beirat nur eine beratende Funktion ausübt und keine Autorität besitzt, bindende Beschlüsse zu fassen, können die für das Überleben der Volksgruppe unbedingt notwendigen Schritte nicht gesetzt werden. Es wäre notwendig, die bestehenden Gesetze und internationale Abkommen zuerst nach ihrem Wortlaut und noch mehr nach ihrem Geist zu erfüllen; nur dann haben die Volksgruppen in Österreich die Chance, sich dem Assimilationsdruck erfolgreich zu widersetzen; das Beispiel Südtirol zeigt dies ganz deutlich.

Ludwig Szeberenyi

DEMONSTRACIJA PRED ZEMALJSKOM VLADOM

Kad se je na odbornoj sjednici razgovaralo o tom, da bi se prilikom 30ljetnoga potpisivanja Državnoga Ugovora morali demonstirati pred zemaljskom vladom, sam bio veljek za to. Ali u toku diskusije nam je sve jasnije postalo, da HAK zbog svoje strukture nikada nij u stanju organizirati kakvu-takvu masovnu demonstraciju. Zato ali mora biti originelna! Takorekuć ne svakidanja... (ako se pri tom u obzir zame, da demonstracije u Gradišću uopće nisu svakidanje) Nato je neki imao ideju da ćemo "svečevati" 30 uri pred zemaljskom vladom ta znameniti dogodjaj. Za svako neispunjeno ljeto po jedna ura! Iako sam punim oduševljenjem odobrio ov predlog, sam ipak bio skeptičan ča naliže čas. "30 uri - to je vraško dugo.... pa u maju, kad imam velike ispite, vježbe.... ja sam velik Hrvat (barem to od sebe mislim) ali nij študijum konačno važniji.... Ali k vragu zbog tih dva dni neću si pokvariti vas študijum; kad smo jur zaključili jedno-glasno, onda i gremo!" Ne znam da li su i drugi odborniki tako dvojili kot i ja; na svaki način nisam imao najbolju ćut pri tom svem. A to uprav ja ki se u ovakovi slučaji rado riva u prvi red... Čijelo organiziranje ove demonstracije se je mirno odvijalo, prez toga da bi se to objavilo u novina ili radiju. Nakanjeno je bilo da ova demonstracija bude malo prese-nećenje, tako da se je sve držalo u tajnom. Samo prijatelji i poznanici su se pozivali na ovu demonstraciju, a i to samo usmeno. U ovi razgovori sam sve već sumnjio na uspjeh naše akcije. "Većina naših prijateljev djela, a čuda od tih u Beču - tako da si ne moremo očekivati da ćedu se 30 uri sjesti utorak i srijedu pred zemaljsku vladu. A študenti? Oni imaju opet ispite..." Meni se je jur najpr činilo da će ova demonstracija propasti!

IMRESSUM/IMPRESUM:

vlasnik/izdavač-eigentümer/herausgeber: hrvatski akademski klub, schwindgasse 14/10, 1040 beč. tisak/naklada-druck/verlag: wograndl-druck 7210 matrštof. urednik-redakteur: marko sučić, schwindgasse 14/10, 1040 beč.

Dane pred demonstracijom mi se
e vrtala samo ta misao po gla=
i, koliko će nas biti? Nikako
e tih 30 ljudi ča se je dan
red demonstracijom objavilo!

Kad smo se onda na 14. maj
jedinajsti jutro strefili,
am začeo brojiti spavaće vri=
e! Koliko će nas biti prik
oći? Nabrojio sam ih prik 20.
o znači "jezgra" ove demonstra=
ije je dost velika. A ta či=
jenica mi je po prvi put dala
jerovati u uspjeh ove akcije.
tje početo sam opet punim op=
imizmom gledao na ovu "pri=
edbu". A i daljni razvitak je
meni gajio tu svist, da ova
emonstracija nij bila zaman,
ij bila samo nam HAKovcem na
samozadovoljstvo", nego je
mala pozitivan odziv osebuj=
o med školari ki su se k nam
a par uri priključili. Ali ne
ek školari su pokazali njevu

povezanost k našem činu, nego
i ljudi iz Trajštofa, Uzlopa,
Stinjaki, Cindrofa, Klimpuha,
Cogrštofa itd. se je sjelo k
nam i su s nami razgovarali,
zabavljali. Neki su nam dopri=
mili nekoliko kapljic vina iz
svoje pivnice pa još i dobru
domaću kobasicu! Tim ljudem
se kanim ovim putem najsrdač=
nije zahvaliti. Da je uz tako
dobro vino i jilo, pa tambu=
ranje i jačenje "štimunga
štimala" je samo po sebi raz=
umljivo. Ča mi se je s počet=
ka činilo jako dugo (naime 30
uri demonstrirati), mi je na
kraju još i prekratko nastalo!

Ali značenje ove demonstra=
cije se nikako ne more ograni=
čiti samo na to da li je broj
demonstrantov bio tako velik
kot smo si ga očekivali ili da
li je "štimunga štimala" nego
se mora gledati i u većem ok=

viru nego samo unutar HAKa.
Naime kakove su bile reakcije
ljudi, ke su konačno bile cilj
naše demonstracije. Nje infor=
mirati je bio naš prvi nalog!

Pokidob da smo kampirali
pred zemaljskom vladom, smo
imali najveć posla s činovniki
(ali ov put ne službeno!)

Činjenica, da je čuda Hrvati
med činovniki, je očividno već
komu kolegi trn u oki. Jer sko=
ro sve negativne izreke su se
odnosile na ov fakat. "Ča kani=
te još već Hrvatov smjestiti u
zemaljskoj vladi?" je bila naj=
već puti citirana izreka. Ovi
ljudi su prvič pozabili da su
se ovi Hrvati u zemaljskoj
vladi namjestili ne zbog nje=
ve nacionalne pripadnosti nego
zbog njevih sposobnosti, a dru=
gič su pomišali namješćenje
jednoga Hrvata (ča je socio=

novi glas / pa

ekonomski faktor) s činjenicom Hrvatov kot narod (ča je društveno-politički faktor). Kako se ove dvi činjenice neka slažu, ni do dandanas još nij jasno, ali vjerojatno to oni sami ne znaju, jer je njeva neinformiranost ča naliže Hrvate jako velika. S druge strani nas ova pojava nesmi začuditi. Jer ako se Hrvati samo prezentiraju kot ljudi ki tamburaju s posmi- nom za turiste, pa dostaju najlipša mjesta u vladi, ko ljudi nikako nećedu razumiti nezadovoljavajuću situaciju u narodnom pogledu.

Kad sam razdiljao letke, je stupio k meni jedan muž, a kad je preletio veliko štampane rede mi dovikne: "Pojte doli Titu!" (po hrvatsku!) Potom je veljek skrsnuo. Nažalost ov muž očividno ne zna da je Tito jur 5 ljet pokopan, ali ča si

Hrvate slati u "katakombe", njev jezik reducirati na obiteljski jezik, uprav to je u III. Reichu bila politika kom su se kanile istribiti nearijske manjine. Pitam se da li Hrvati naprotiv drugim manjinam nimaju pravo na njev jezik u javni institucija, kot su to čuvarnica, škola, ured itd.? S jedne strani se gledaju Hrvati kot ravnopravni građani (barem se to tako naglašuje) a s druge strani se njev jezik tratira kot drugorazredni. U preambuli Ujedinjenih Nacijov (UNO) stoji da su svi ljudi jednaki prez obzira na rasu, vjeru, spol, jezik itd. Ako se s hrvatskim jezikom u Gradišću zahaja kot s jednim drugorazrednim, se onda s tim postupkom isto Hrvati ne gledaju kot drugorazredni? Prez dvojbe k ličnosti človika

to manjine u Gradišću (Hrvati, Ugri), pa da tako malo - bilo aktivno ili pasivno - djelaju za njev opstanak.

Pozvani smo onda bili i kod visokih političarov Gradišća. Ustanovio sam, da naši političari strašno moraju trpiti pod betegom političarov (morbus politicorum), ki ima slijedeći nalaz (Befund). ANAMNEZA: friško plaznenje po škala političke karijere; kad si dostignuo neku višu poziciju nimaš već ljudi, ki ti pogovara; naučiš se misliti kot političar a već ne kot svaki drugi človik - naime u roku od 4 ljeta (od izborov do izborov); gledaš već samo na političku prednost. DIJAGNOZA: Najjasniji s i m p = t o m : "Zabiš" obećanje ostvariti, ko si dao pri nekoj prilici (na primjer: obećanje -

Apel na Vašu solidarnost

moreš očekivati od človika ki po djelu veljek skrsne domom, pa se sjede pred televiziju da bi si mogao gledati nogomet od 16⁰⁰ - 18⁰⁰ u ARDu od 18⁰⁰ - 20⁰⁰ u ZDFu, pa od 20⁰⁰ - 22⁰⁰ u SRGu? "Trbuhom za kruhom" mu je glavno geslo u svojem žitku. Da ovi ljudi gledaju cio žitak s gledišća "korita" je po sebi razumljivo pa i to da se to negativno odražava u mišljenju o Hrvati i manjinja uopće. Jer ljudi ki se od njih razlikuju su im strašno sumljivi, pa uopće ako tomu još i demonstriraju. ("Vi livi! Bud'te veseli da imate dost za jist, za djelat, da živite u demokratiji, pa smite sve reć ča si mislite!") - Ali joj ako kaniš sve reć ča si misliš - onda te šalj u veljek Titu (na demokratski način - to se po sebi razumi!)

Neka žena opet je predložila, neka bi si mi Hrvati našu dicu ka idu u čuvarnicu po čuvarnici sama podučavala po hrvatsku. Da dića sobom donesu temelj hrvatskoga jezika iz domi mi je jasno. Ali

sliši i njegov materinski jezik i poštovanje toga jezika kot dio njegove osebitosti!

Ljudi ki su imali pozitivni stav prema nam Hrvatom su sa začudjenjem upamet zeli, da pitanje dvojezičnih čuvarnic i škol još svenek nij rješeno. Oni su bili mišljenja da je član 7 ionako ispunjen, se onda ali nisu mogli dost načuditi da to nije tako. Oni su nas pobudjali da to neka objavimo, da ta sramota neka bude šrijoj javnosti poznata.

Neki su bili opet mišljenja da su ovo dodatna prava, ka mi potribujemo, dosle smo im razjasnili da je ovo zasigurano u Državnom Ugovoru - a ništa već! Na pitanje da li oni poznaju ku manjinu ka sada jur već od 30 ljet mora čekati na zasigurana prava su nam dali negativan odgovor.

Jedan vračitelj iz Salzburga ki u Željeznu djela kot turnusvračitelj mi je priznao, da on ne more razumiti da Gradišćanci moru gledati tako ravnodušno na ovako pozitivne pojave kot su

"Hrvati (=tamburaši) su obogaćenje za kulturni žitak Gradišća. Oni doprinašaju k šarolikosti naše zemlje. Naučimo se jezik naših hrvatskih sugrađanov, da budemo jedan drugoga bolje razumili!" - ostvarenje: "Ča? Hrvatski jezik u škola i čuvarnica? Na uredi? Hrvatske natpise? - Zato mi nismo nadležni!") TERAPIJA: Nažalost se protiv ove pogibelne pojave još nije pronašlo nikakvo vračtvo! Da li je ov beteg dobavljiv samo za buduće političare ili i za druge sloje človičanstva, se još nij dost istraživalo; jedina preventivna mjera ka pomaže da bi se ostalo stanovništvo očuvalo od ovoga beteg: Kod dojdutih izborov birati druge ljude!

STANKO

NOVI GLAS

Ideja za ovu akciju se nij kot najveći dio naših dobrih idejov rodila u kakovom djelatnom krugu, nego u veselom društvu pri pjesmi i vinu.
Svaki koga sam pitao, ča od

problemi.

Utorak otpodne je pak došlo još nekoliko ljudi i vrijeđa se je jačilo, razgovaralo i diskutiralo. Tako nam je čas friško prošao i najednoč je

drugi glas: "Toga poznam, ta je iz Vorištana!"

odgovor: "Ne, ne ja ne znam hrvatski, zaistinu!"

2. scena:

ja: "Znate hrvatski štati?"

ZA DVOJEZIČNOST NAŠE DICE

našega plana drži, je odgovorio: "Super-ideja! 30 uri dugo! I ja ću dojtii!" Samo kad je bilo tako daleko, onda je velik dio ljudi imao kakav važan ispit ili neki drugi neodgodljivi termin. Tako je iz tih 30 do 35 ljudi, ki su obećali da ćedu dojtii, nastala opet ta šaka aktivistov, ke znamo kod svake naše priredbe viditi. Moramo ali i priznati, da smo tomu i mi malo krivi, kad nismo nigdir, niti u novina niti u radiju oglasili, da ćemo napraviti demonstraciju pred stanom zemaljske vlade.

Tako smo se u II uri c.t.slav. (cum tempore slavistico = 15 - 60 minut) postavili na stepenice pred zemaljskom vladom i razmotali naše transparente. Jur po kratkom času su pasanti došli k nam i pitali, ki smo i ča ka-nimo ("Wer seid's denn, was wollt's denn da, geht's arbeitsen") Jedna žena, koj sam kanio razložiti da mi ne potribujemo ča novoga, nego samo to, ča nam se jeu Državnom Ugovoru 1955. obećalo, mi je odgovorila: "Aber was wollt's denn? Artikel 7, Staatsvertrag....Seid's doch froh, dass frei seid's!" Nažalost je bilo jako čuda takovih dobro informiranih svisnih demokratov. Ali uza to je bilo i

bilo opet svitlo. Nekoliko problemov su imali Manfred Roth i Luigi Kuzmić kad su si morali pokrivač razdiliti pak je Luigi već mjesta potribovao neg mu je Manfred kanio dati. Naš predsjednik Peter Tyran je raširio svoju spavaću vriću na mrhunčnjaku pak su ti vraži mrhunci došli k njemu u vriću spati, ča mu nij bilo jako po volji. Srijedu dopodne smo mogli našim političarom na audijenciju: Primili su nas Pinter, Grohotolsky, Stix, Sipótz, Karall, Gschwandtner, još i gospodin Kery je aldovao 7 minut svojega časa i nam je obećao još jednu audijenciju od 45 minut, kad bude imao već časa. Ali da ćemo imati srijedu dopodne razgovor s Keryjem to smo mogli jur utorak navečer štati u HN, ke su sada jur tako aktualne, da si človik more jur utorak štati, ča će se srijedu dogoditi. Do danas još nisam mogao izviditi ki je bio ta tako dobro informirani reporter HN.

Srijedu otpodne, kad su činovnici zemaljske vlade završili službu, smo "širili" HN. Ja sam bio presenećen, kakovi tipi ljudi su onde zaposleni. Ja sam stao pred vrati i spit-

odgovor: "Na, i konn net les'n! ja: "Ča? Vi neznate štati!" odgovor: "Na, i konn wirklich net les'n!"

3. scena:

ja: "Hrvatske Novine! Informativne...aktualne. Gospa, ćete?"

gospa: "I hob'schon an's!"

ja: "HN još ne morete imati, kad su stoprv sada izašle!"

gospa: "I hob'schon an's!"

ja: "Ćete HN?"

odgovor: "I hob'schon!"

ja: "Ćete HN?"

odgovor: "I hob'schon!"

ja: "Ćete 100 šilingov?"

(nudim 100 šilingov)

odgovor: "I hob'schon!"

4. scena:

ja: "Govorite hrvatski?"

odgovor: "Je, ja razumim."

ja: "Ćete HN?"

odgovor: "Ako vam ča ne pasa

ovde u Austriji, pojte nek u

Jugoslaviju! Je, pojte nek!"

5. scena:

ja: "Govorite hrvatski?"

odgovor: "Jetzt seid's schon wida do?"

ja: "Na, no imma!"

odgovor: "Geht's was oabeit'n!"

Ovim scenam ja moram dati, da sam dijaloge točno tako napisao kot su bili, to znači i jezik pitanj i odgovorov.

ZA OBDRŽANJE KULTURNE ŠAROLIKOSTI U GRADIŠČU

dost ljudi ke smo mogli osvidočiti da je to, ča mi potribujemo opravdano. Glavni smisao ove demonstracije je bio, informirati ljude, ča je član 7 i tako probuditi diskusiju o naši

kovao ljude, da li vladaju hrvatskim jezikom i nudjao HN.

I. scena:

ja: "Govorite hrvatski?"

odgovor: "Ne ja ništ ne razumim!"

Ali najveći dio ljudi si je zeo HN i - je hitio u košaru, ka stoji 20 metrov dalje - to su politički interesirani ljudi, ki za nas djelaju kod zemaljske vlade.

U peti ura otpodne završili smo našu demonstraciju i smo se puni pozitivnih utiskov domom odvezli.

PS: Lipo zahvaliti se još ka-
nim Franji Baueru, ki je jako
marljivo snimao naše razgovo-
re i tako konzervirao 29 uri
naše demonstracije (jednu
uru je tribao da izminji ka-
zete). Nadalje kod državne
policije (Staatspolizei), ka
je bila 30 uri dugo s nami i
pazila, da nam se ništ ne
stane!

JANDRE

DAN MLADINE - SVE O.K.?

prethodne rečenice.

Isto valja i za izložbe. One
su zaistinu vrlo dobro priprav-
ljene (ovde se jako rado spomi-
njam na izložbu u Cogrštofu, ka
se je zvanaredno dobro priredila
- još jednoč "svaka čast" Cogr-
štofcem). Temeljna ideja, da se
na ovi izložba neka prikažu
umjetnička djela Gradišćanskih
Hrvatov iz užjega kraja, kade se
priredjuje "Dan Mladine", mi se
čini jako dobra i spametna.

Ada u ovi dvi točka se sigur-
no neće čuda morati prominji-
ti.

Kot polazna točka za raz-
mišljanja u vezi s promi-
njami kod "Dana Mladine" mi
služi izreka Andija Novoszela
na "Danu Mladine 84" u Geri-
štofu: "Nimška mladina medju
Niuzlja i Jennersdorfa se ne

krajin. A "last but not least"
bi to bio na primjer i za Pin-
kovčane povod da dojdju na "Dan
Mladine" ako njeva tamburaška
grupa nastupa na primjer na
"Danu Mladine" u Cogrštofu.
Skupa s folkloraši bi se mogli
i "nefolkloraši" voziti na
"Dan Mladine".

Zvana toga bi se ali mogao
zapeljati i sportski dio uz
zabavni, kulturno-zabavni i
kulturni. Neka se HAK igra
protiv nekog kluba iz sela
ili bliže okolice. Ovo ne
mora biti ozbiljna igra, ne-
go neka se uključu i žene,
tako da se muži volili igrati
u defenzivi nego u napadu...

Ovo sigurno nisu sve moguć-
nosti ke bi imao HAK na "Danu
Mladine", nego samo neki po-
ticaji za razmišljanje.

DAN MLADINE '85.

S ovim pitanjem ne kanim nikako
osporiti (abstreiten) vridnost
"Dana Mladine" za gradišćansko-
hrvatsku mladinu, nego samo po-
kusiti po nekoliko "Danov Mla-
dine", ke sam doživio i kot su-
organizator, staviti nove ak-
cente - ili ako to hoćete čuti
modernim izrazom - biti inova-
tivan.

Da je zabavni dio "Dana Mla-
dine" do neke mjere iscrpio
svoje mogućnosti, će biti sva-
komu jasno. Grupe "PAX" i
"BRUJI" su sastavni i najbitni-
ji dijeli ovih zabavnih veče-
rov, njev kvalitet osigurava
svakomu organizatoru na nastu-
pu "full house". Rezerve, ke
ovde još nismo iskoristili, nam
stoju na raspolaganje s grupami
od "odzdo" - to znači iz Jugo-
slavije. Zdobiti "Kiću" ili
nekoga drugoga od top-liste bi
sigurno još dodatno privuklo
čuda mladih ljudi. Otvoreno pi-
tanje je ovde samo financiranje.
Da "Kičo" neće nastupiti za fla-
šu piva i za par "Frankfurterov"
će svaki razumiti, ki zna, koli-
ko stoji samo jedan nastup ova-
kovoga "Top-leadera". Nastup
jednoga top-leadera će se samo
onda ugodati ako imaš ili čuda
pinez ili čuda sriće. Pokidob
da prvo još i vidili nismo, a
kamoli koč imali - moramo se sa-
mo zaufati na dvi zadnje riči

pozna, ali kod nas Hrvatov je
to slučaj. "Dan Mladine" neka
služi, da se sklapaju prija-
teljstva, a stara prijatelj-
stva se neka oživljavaju."

Sad se pitam kako bi se to
u ovi 3 dani moglo intenzivi-
rati, produbiti. Sigurno igra
zabavni dio (tanac, jačenje,
druženje u alkoholu...) naj-
važniju ulogu, ali prijatelj-
stva se sklapaju i u naticanju.
Zač se nebi mogao na primjer
napraviti jedan kviz recimo
međ seli, tako da bi oni bili
još jače uključeni u "Dan
Mladine".

Da i nedilja sa svojim kul-
turno-zabavnim dijelom pred-
stavlja važni dio "Dana Mla-
dine" mi je potpuno jasno. Ča
ali meni uopće nij jasno je to,
da su se ovo ljeto samo pozva-
le tamburaške grupe iz uže
okolice (a pri tom su se neke
uopće pozabile), namjesto da
bi se predstavile različne
grupe iz različnih krajin Gra-
dišća. Ovako bi se zapravo
"ustriljili tri vrepći jednim
kamenom", jer: prvič se ne bi
tribale druge grupe iz iste
krajine čutiti zaostavljenim,
ako samo ta seoska grupa nastu-
pa, u koj se "Dan Mladine" pri-
redjuje. Drugič bi ove grupe
mogle duglje nastupati i pri-
kazati različne tance iz svojih

STANKO

* važno*

ne pozabiti:

početo od oktobra

priredjuje HAK opet
svaki četrtak
svaki četrtak pro-

gram za sve interesi-
rane!

Dojdi i Ti!

SCHWINDGASSE 14/10

1040 Beč

JEZIČNI TEČAJ U CRIKVENICI - NEKOLIKO REFORMATORA SKIH MISLI

Ove reformatorske misli se ne odnosu toliko na stran organizatorov ovih tečajev (to je SR Hrvatska) nego pretežno na našu (HAKovsku) kompetenciju i zadaću.

Prva i najvažnija zadaća HAKa je, da sudionikom (študentom, školarom, učiteljem itd.) tumači njevu zadaću i dužnost. Pokidob da smo mi svi pozvani na ov tečaj (to znači da smo gosti) se moramo i kot gosti ponašati. Ako jur nismo zbog zanimanja za hrvatski jezik išli u Crikvenicu, onda barem iz poštenja prema gostoprimalteljem neka to činimo ča si oni od nas očekuju: da se u prvom redu učimo hrvatski jezik! Čini mi se, da se je u zadnji par ljeti med neki sudioniki zakinula ta misao, da idemo laskocjeno na odmor, a za to drugo da se ne marimo... Ki ovako misli neka pri dođući tečajji ostane doma!

Da bi se u dođući ljeti ne bi već stala ovako kriva tumačenja smisla ovoga tečaja, će se u budućnosti morati nekoliko tajedan pred početkom ovoga tečaja sazvati zastanak diozimateljev, da bi im se predstavila naša skupna zadaća i dužnost prema organizatorom!

Ako se onda i po ovom načelu postupa, onda već ne smi biti poteškoć kot se je to stalo pred par ljeti, da su ljudi samo djelomično pohadjali podučavanje.

Zvana toga se mora u dođući ljeti i već gledati na to, da se ljudi na tečaj vozu, ki barem vladaju seoskim dijalektom, pa su voljni i pripravni da se nešto nauču. Nima smisla da se vozu i ti ljudi, ki uopće ne znaju ili jako slabo znaju hrvatski jezik, samo da bi se nadopunio kontingenat mjesta. Nije važan kvantitet, nego prednost ima kvalititet! Jer samo par ovakovi ljudi kvaru homogenitet cijele grupe, jer samo ako se nekoliko ljudi pominaju samo po nimšku, onda se i ti drugi čutu presiljenjim da se moraju pominati po nimšku!

Kot korektiv imaju u pitanju jezika peljači najvažniju ulogu. Ki nij pripravan, da se razgovara na hrvatskom jeziku, će se poslati domom! (Iako u ovom pitanju ljetos nij bilo poteškoć, ćemo se ovoga nače-

la držati na svakom tečaju). Konačno ov tečaj nij odmaralište za ljude, ki si drugačije ne moru zmagati odmor, nego seminar, ki kani dostignuti svoje cilje.

Poznato je, da si Hrvati strašno rado zajaču, tako je i naravno na tečaju. Zanimljivo je ali svenek, da si - prem opominjanja od naše strani - najveći dio pozabi svoje "Zajačimo si". Ne bi bilo moguće da bi HAK barem IO kusićev "Zajačimo si" sobom zeo, tr tako tim zabljivcem isto omogućio njevo "Zajačimo si"?

Isti problem se stavlja kod gitarov ili tamburov. Dost ljudi znaju igrati gitaru ili tamburu ali kod nikoga je nećeš najti u prtljagi. Čini mi se da ćemo uz "VAŽNO: pasoš ne pozabiti!!!!" morati staviti "VAŽNO: gitare ili tambure ne pozabiti!!!!"(isto s 4 uzvičniki!)

Svako ljeto se pri završnoj priredbi jači, a za to skupno jačenje je i važan človik, ki se razumi u ulozi zborovodje. Važno je da se za ovako sposobnoga človika skrbi pred tečajem, a ne da se stoprv na licu mjesta zadili, ki neka vrši ovu funkciju.

Molisanski Hrvati su nas ovo ljeto jako ugodno iznenadili, kad su nas pozvali na "Molisansku večeru", kade su nam servirali špagetije, nas ugodno podvarali i na završetku guslali i tancali svoje narodne jačke. Da smo im mi onda platili vino, je ispalo skoro sramotno za nas...

Ako bi mi dođuće ljeto sobom zeli nekoliko litrov vina i se tako "revanžirali" našim hrvatskim sunarodnjakom u Italiji za njevo gostoprimitstvo, bi to bilo samo dostojno. Ufam se samo da u vinu neće biti sredstva za obrambu protiv mraz(Frostschutzmittel)...

Zvana toga su Molisanci na jednoj posebnoj večeri nam predstavili svoju domovinu, svoje običaje, navade. I ova akcija je sigurno puno hvale vredna.

Mislím da sam s ovim kratkim člančićem dao dosta poticajev i pobudov, ča bi se moglo pobolj-

šati na dođući tečajji. Ovdje čekam u prvom redu na reakciju diozimateljev pri ovi tečajji!

STANKO

marko

IMA NOVI GLAS BUDUĆNOSTI

Kot novi urednik Novoga Glasa si sve tako lipo predstavljáš: Za svaki broj ćeš si sam ki-ta članak napisati. Onda ćeš dostati od odbornikov barem po jednoga; dobro, svaki neće imat svenek lazno, računati moreš samo s 5 do 6 člankov. Zvana toga je još i nekoliko bivših Hakovcev, ki čedu te podupirati. Lip koncept si narediš. Svaki broj će bit lipo podiljen - prvo politika (ne samo narodna nego i opća); onda izvještaji o djelovanju HAKa, servisdio s malo zabave, kulturni dio i literarni: ku-tu novelicu, morebit mali roman u nastavki; a ako se ki najde, i dio s književnom kritikom. A na koncu pjesmice - pjesnikov je ionako prece.

O kakove iluzije!

Te iluzije imaš ali samo do tvojeg prvoga broja. Počne se tim da opomeneš odbornike na članak za njev - znači "Hakov" Magacin. Još i jednoga nij ki bi se izgovorio da nima lazno! Ne, izvan dvih - trih nijedan ne zna pisati! To se zove kolektivno samo-denunciranje. Čudiš se onda kad najdeš od ovoga ili onoga odbornika, ki u NGu "ne zna pisati", članak u Hrvatski novina. Naredno se piše za HN čisto drugačije!

Tako lipo si si to bio predstavio: Svaki ki će, more u NGu pisati svoje mišljenje, a neki drugi članki opet čedu dokumentirati stav kluba; ti bi se morali skupno izdjelati. A pak u tri ljeti još ni jedan takov članak.

Dobro, kot smo vidili se more odbor HAKa za sudjelivanje kod NGA zabiti. Ali još je nekoliko drugih ljudi. Nazoveš je i - kakova sriča - svi ti obećaju baren jedan članak. Kad ali dojdeš na dan, kada si fik-

sirao konac redakcije u HAK, nij ni jednoga od tih člankov. A svakoga si dva do tri pute nazvao ili lično opmenu. Moraš upoznati da su svi naši pisci člankov do neke mjere betežni: Oni mislu naime da je dost kad je konac redakcije 15. da se pošalje clanak 31. Ili još kasnije. A svaki put ne moreš nainjiti posebni broj, kade je barem nekoliko ljudi ki su točni. Ča ti drugačije ostane nego da si sam napišeš najveći dio člankov? Za to čedu ti onda svi kod tipkanja i lay-out-a pomoći - opet iluzija. Isti dva, ki su ti ionako jur članak napisali, su došli.

Dost sam se u prošlosti nazdvajao i u Novom Glasu i na odborni sjednica ča naliže časopis. Mislio sam da je u prvom redu krivo da nij nikoga od štiteljev, ki bi barem koč-toč pisao. Sad sam ali osvidočen da krivica leži samo u stavu HAKa prema svomu časopisu. Odboru je sve, ča se djela okolo svoga

magacina° svejedno. Kad je NG točka na sjednici onda ili kot zadnja točka, kad su nako jur svi trudni ili kot prva, jer je kasnije °važnijih° točak, za ke će se tribati već vrimena; zato na početku friško-friško. Najveć puti se dospene samo reći kada je konac druge redakcije. A sumljam je li se ta zapiše u protokol. Ako se jednoč malo opširnije pomina za NG, ima svaki razumivanja za sve poteškoće, i veli se da se mora ča preminiti. Da bi se moralo. Ali po sjednici se je to jur zabilo

Novi Glas je četire pute u ljetu "magacin hak-a", ali samo sporadično "glasilo HAKa". Mene čudi da društvo, ko bi imalo po mojem mišljenju u NGu dost dobro glasilo, ovo tako zanemari. Mislim da se nebi moralo tako čuda prominjiti da bi NG čuda efektivniji nastao. Bolja distribucija i bolje podupiranje urednika s članki. Viši nivo dvimi ili trimi ne moru dostignuti, dosle je NG samo tako dobar ili čemeran kot je urednik.

Izgovor da ki ne zna pisati

ne valja. To nijedan nij znao dokle nij počeo. A toga študenta ki nima četire do pet uri u misecu lazno da napiše clanak, mi morate stoprv pokazati! Istina je jednostavno da su lijezni i da nisu pripravn si malo trapiti glavu. (prosim, ne dalje reć, to bi mogao bit šok za te, ke naliže).

Realitet izgleda tako, da se očekuje od urednika da načini 4 broje svako ljetu. Kako, to je njega skrb, zato se odbor ne zanima. A dosle si je HAK i takove tojke našao, ki su to pokusili. Pitanje je, je li će mu se to još i u budućnosti ugodati! Dokle HAK nij priprav van, gledati Novi Glas zaistinu kot "SVOJ" časopis, a ne kot časopis nekoga urednika, ki ga prodaje samo kot "magacin haka" za NG ne vidim izgledov. S ljudi, ki "ne znaju pisati" i ki članak samo običu, se ne more obdržati časopis!

Morebit da je ali i jedan drugi faktor kriv dilemi NGA: Je znamda urednik čisto nespo soban? Naredno će to biti!

<p>TRACHTA</p> <p>FRIC</p> <p>(FILEŽAC)</p>	<p>INŠTALACIJE</p> <p>svake vrsti, n.pr.:</p> <p>VODA</p> <p>GRIJANJE na ulje drivo plin</p>	<p>Trachta</p> <p>Fric</p> <p>7350 Gornja</p> <p>Pulja</p> <p>tel.: 0 2 6 1 2 /</p> <p>31 17</p>
<p>garantira se djelo po najnoviji tehnika u Gradišću i u Beču</p>		

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
A						8					6			
B		X				X		X	X					
C			1		X			X						
D		X			X					3	X		X	
E	X	X			X			X		X			X	
F	X					X								
G			X			X					X	X		
H		X	5		2				X	X				X
I		X						X	X				7	
J	4					X				9	X	X		X
K										X				

VODORAVNO:

- A 1: tajednik Grad. Hrvatov
- B 3: veznik, konjunkcija
- B10: kola kod željeznice
- C 1: varoš u Italiji
- C 6: inicijale duhovnika Velikoga Borištoga
- C 9: dimenzija
- D 3: dvoglas u nimškom
- D 6: varoš u Jugoslaviji, nimško ime
- D12: pokazna zamjenica
- E 3: dalmatinski otok
- E11: krik boli
- F 2: posuda
- F 8: tropska bolest
- G 1: lična zamjenica
- G 4: mjera za prostor
- G 7: rukotvorno sredstvo
- G13: "ne", po engl.
- H 3: "status" po hrv.
- H11: smrznuta voda
- I 3: sridnjoeuropeac
- I10: "zahtjev" po grad.-hrv.
- J 1: sad, iz koga se dobiva ulje, množina
- J 7: "izlaz" po engl.
- K 1: stanje u pravu
- K11: vrst padaline (Niederschlag)

OKOMITO:

- 1 A: grupa gradišćanskih Hrvatov u sjeveru Gradišća
- 1 G: austrijska zemlja
- 2 F: kinesko ime
- 3 A: protivna rič od: diboko
- 3 H: vrst padaline
- 4 A: druga mogućnost
- 5 A: lična zamjenica
- 5 E: žgan cukor
- 6 C: lična zamjenica
- 6 H: talijanski član
- 6 K: vjeznik
- 7 A: jedno od društav Grad. Hrv.
- 7 G: "dopušćano je" po latinsku
- 8 F: roman Krleže
- 8 J: kemijski znak za Xenon
- 9 C: kršćanski svetak
- 9 J: "ono" po engl.
- 10A: pokazna zamjenica, instrumental jednine
- 10F: francuski član
- 10I: inicijale urednika HN
- 11A: posvojna zamjenica
- 11E: dupli vokal
- 12A: "i tako" po latinsku
- 12H: "jedinina" nimška kratica
- 13A: deveta nota
- 13F: azijatska zemlja
- 14A: španjolska kraljica
- 14E: "svet" po portugisku

..... VAŽNO!!

Mi išćemo jednu rič, ka je za svakoga od nas jako važna. Ako si spišete slove iz numeriranih polj, ćete dobiti tu rič. Prosimo, pošaljite nam hartu s tom ričom u HAK, Schwindgasse 14/10, 1040 Beč, naslov "Križaljka" - a to do najkasnije 20. oktobra. Dobitnik ovoga naticanja će se pozvati na picu u najboljoj piceriji Běća !!!

KARTOON

„I JA NE MOREM ZA TO BIT, DA SU NAM U
DANSKOM NAŠE NOŠNJE UKRALI!“

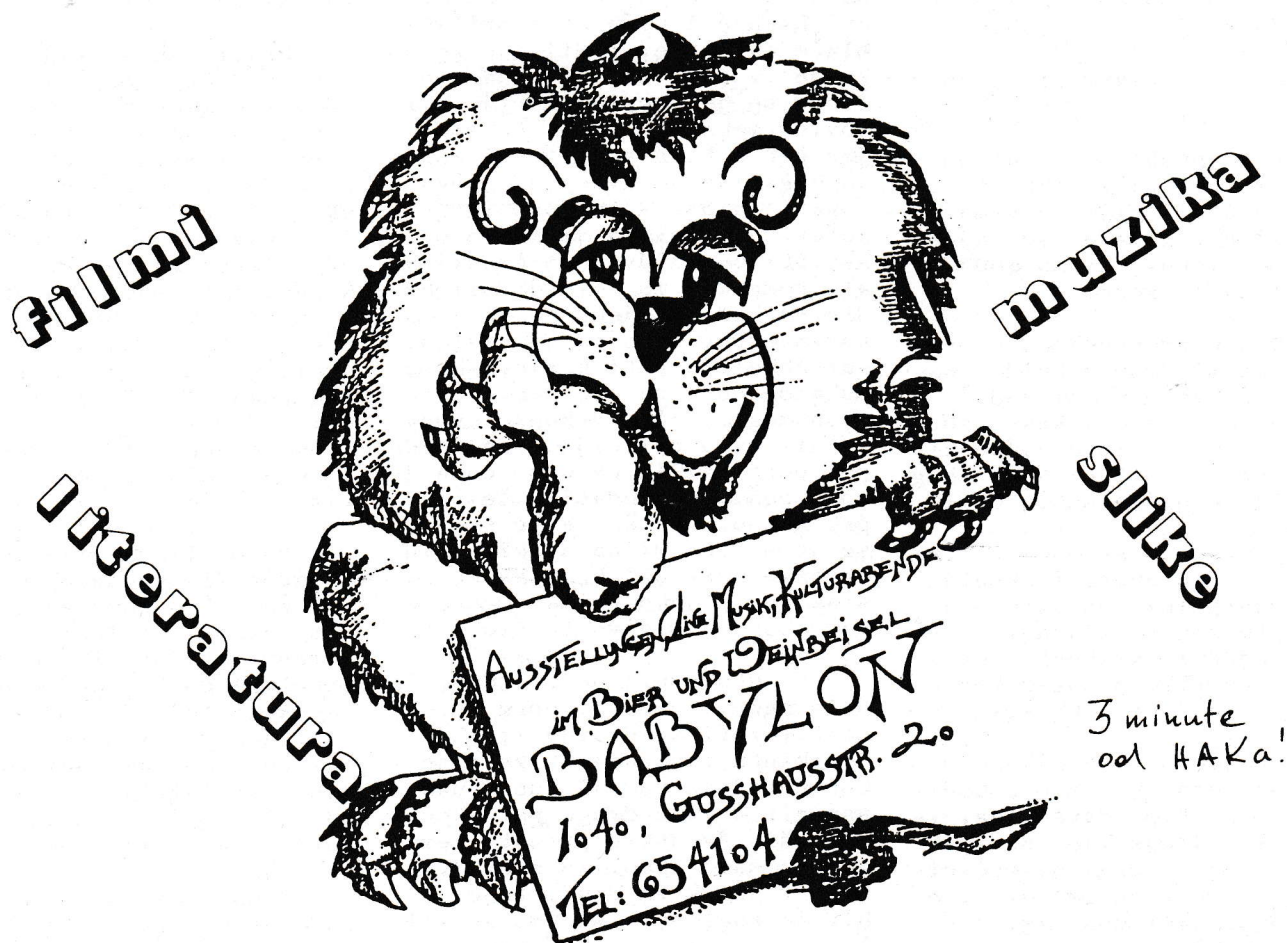
NAŠ JEZIČNI DIO

Kot smo obećali u broju 2/85 Novoga Glasa ćemo nastaviti naš jezični tečaj za štitelje s engleskim materinskim jezikom. K prvomu jezičnomu dijelu se je javilo nekoliko optimistov, ki mislu, da je hrvatski jezik najmanje isto tako važan kot nimški. Ča ću na takove izjave odgovoriti? Jezik je sredstvo komunikacije a ništ već! Ki je "minderheitenpolitisch interessiert" ta si neka prošte knjigu filologa-filozofa Fritza R. Pak mi neka dojde sa slogani kot "Dvojezično je bolje!" ili "Dva je već nego jedan!" Plecin sowos! Ča kanu ti ekstremisti? Demonstrirat pojht - to znadu! Asocijalni elementi.

To pitanje se da samo čisto neutralno prez ikakvih emocijov diskutirati!!! Ali sada k našem tečaju "Say that again" 2nd lesson What do you say in Austria when ... something went wrong: Fix Noah mole! Hully gay mooda goat is! you want to blame somebody: Dough host us! Six does! Days shout dear Anne Lee! going to a dance: Tun sane see mid mere an sure blood layer? Lie there cunny core pole-car tune sane!
To su bile neke važne fraze, a sada čemu drugomu, ča je ali isto jako važno: homo austriacus drži jako čuda do titulov. Ada, nekajmo zabiti na takove titule. Ovo nekoliko jako važnih titulov.

How to adress Austrian people properly:
Herr Doktor jus. - Hair dock-door U's
Magister (phil., nat.rer., soc) - Mug easter (fill, nut-rare, sauce)
Professor - Profess oare
Herr Ingenieur - Hair in Jane Eyre
Herr Diploming. - Hair deep loam in Jane Eyre
Ako imate kakovih konstruktivnih predlogov, prosim pišite mi na adresu:
"Over stewed Ian rut dock-door Kurt W. Schwindg. I4/IO, Io40 BEČ"

KULTURA U BABYLON-U

A U DANSKOM - HUČ
BILA J' NAŠA NOŠNJA FUČ

PUTOPIS ?

Običan putopis bi se morebit ovako počeo: Odvezli smo se toga i toga dana u toliko i toliko uri iz Najprvo smo se odvezli do To je varoš iz ... stoljeća. Vidjeli smo lipe stane i crikve. Spali smo u .. . itd. U autobusu je bilo jako veselo. Jačili smo hrvatske (no na!) jačke.

Ov putopis ali neka ne bude običan.

30. junija zaran jutro se počne naše putovanje. Za študenta još i jako zaran. Ča je za Kolo Slavuj dost neobično: Dali smo se na put skoro točno! Svi su malo nezispani, ali u busu moreš ionako spat. A kad se zbudiš, si jur na autoputu u Njmskōj. Izlaz Regensburg.

"Ča je to za varoš?"

"Po crikvi bi morao bit Regensburg!" (Marko je vidio tablu)

"Ne vjerujem ti."

"Svejedno, po crikvi bi morao bit!"

S prvim problemom konfrontirani smo pri pauzi: WC stoji 20 pfeningov, a nijedan nima sitnih pinez. Konačno se najde tih 20 pfeningov, ki su onda dost za cijelu grupu.

Prvu noć prenoćujemo u prenočišću za mladinu u Fuldi. Razumi se, da je alkohol zabranjen u ovakovi domi. Kako-tako se je ali nutri ipak našao kitta dupljer. Rezultat: Neki zbog larme cijelu noć nisu zažmali oka.

Da se u autobusu ipak nije toliko spalo leži na video-rekorderu (o kom ćemo kasnije još u manje ugodni okolnosti čuti!) Gledali smo film s Roger Mooreom: James Bond 007. Oh yes!

Na trajektu iz Njmskoga u Dansko se mora obavezno pohoditi "duty-free"-prodavaonica. i ako nij lagljecjenije, se ipak laglje kupuje - magična moć riči "duty-free". Na palubi si oko 20 ljudi jači dost zglasno. Kad dojdeš bliže, čuješ da je po hrvatsku. I glej - Kolosla-

vujci su. Ovo jačenje prouzrokuje onda u autobusu vruće diskusije. Izvadak:

"Pepi, zač se kod jačenja tako produciraš?"

"Ja to djelam kot jugoši."

Glas iz pozadine:

"Alojz nije Jugoslaven, on je Hrvat!"

Tako.

Podnoć dojdemo u Helsingör.

Na obali doživimo izvanredno lipo zahajanje sunca.

"Daleko sam jur od doma...." - čuje se da je i Oti ovde. Slijedi malo fotografiranja simo i tamo. Konačno idemo spat. Zutra ćemo dojt našim prijateljem u Flen.

Jutro nas zbudi Klaus:

"Hod'te, na busu je oblok razbit. Različnih dugovanj fali."

I zaistinu, video-rekordera i televizora već nij (a šofer je bio govorio ča o 'specijalnih filmov, ke će nam još pokazati)

Ča je ali još gorje: Isto tako su berde, gusle, dvi tambure, dvi nošnje i naše nove pračas-

hlače skrsnule. I Silvije žgano ko je iz domi zela kot dar za Švede, se je ukralo. Marije sli-

voviča se nij ukrala, tu smo jur čer u busu spili. A i Rudi-

ja bugarija je ovde (na njega tugu i žalost - on more igrati)

Šofer se jada. On je kanió o- staviti bus u dvoru prenočišća, ali gospodar mu to nij doslobod-

dio. A kad dočujemo da se je na tom mjestu, kamo ga je poslao, jur nekoliko puti kralo, skoro puknemo od jada. To nam prlje-

nisu mogli reći. Vrhunac svega je ali bila policija: Ona je do pol pete pazila na bus, onda je opet došla pogledati u šesti -

pre kasno. Ali ča se je stalo, se je stalo, mi na svaki način

tribamo novi oblok. Toga kod staklara i jako friško dostanemo, skoro sumljivo friško.

U autobusu i na trajektu iz Helsingör-a u Helsingborg se on da filozofira. Glavna izreka:

Muzikantu instrumenat zeti je kot prosjaku zadnji kus kruha.

Nas ali čekaju druge poteškoće: Od naših švedskih prijateljev ih zna samo nekoliko njmski.

Glavni jezik za drugi tajedan bit će engleski. Moramo se vježbati. Na ovom mjestu kanim napomenuti da će se prevadjati u

hrvatsko samo onda, ako je engleska fraza čisto nerazumljiva. Počelo se je vježbanje, kad smo čekali na trajekt:

"Look, look, Klaus our father is coming! What does he reached ? Nothing? Klaus is overwater!

(od njmskoga 'überflüssig')"

Človik vidi, s malo fantazije se skoro sve razumi.

"Oh yes, my änglish is under the dog!"

Ufajmo se da se Švedi nisu već vježbali!

Kad onda dojdemo malo zakašnjeno u Flen se i veljek počne konverzacija u "terrorist-english" Na vrtu kade su nas pri-

mili Švedi je velik kamen. Kot smo kašnje vidili je ovakovih kamenov po cijeloj Švedskoj, a

hasnuju se prvim redom za skupno fotografiranje i za piknik.

Rasporedimo se po stani. Odvezemo se s našim domaćinom u Malmköping. Ovde ima stan iz 16

stoljeća, koga je s ženom i tovaruši restaurirao.

Drugi dan je zapravo predvidjeno razgledavanje fabrike od Volvo kade se načinjaju motori. Nam se ali pruži kot

alternativa mali izlet u Nyköping kade je izložba švedske narodne kulture. Najprvo slijedi ali - razumi se - piknik (uga-

njali ste: na velikom kamenu). Razgovor po englesku jur funk-

cionira jako dobro. Samo ka-ta rič je nepoznata. Dobro, ki se školi jur uči ča je prdnuti po englesku? Ali Pepi si zna pomo-

ći:

"How do you call it when you have a storm in your stomach?"

I svi razumu.

Po obiljnom jilu idemo u Södermanslandmuseum, kade je ta izložba. Upoznamo se s različ-

nimi narodnimi instrumenti, kot na primjer "Nykelharpom" ili

"Stråkharpom". Jako zanimljivo je da si čuda Švedov - med nji-

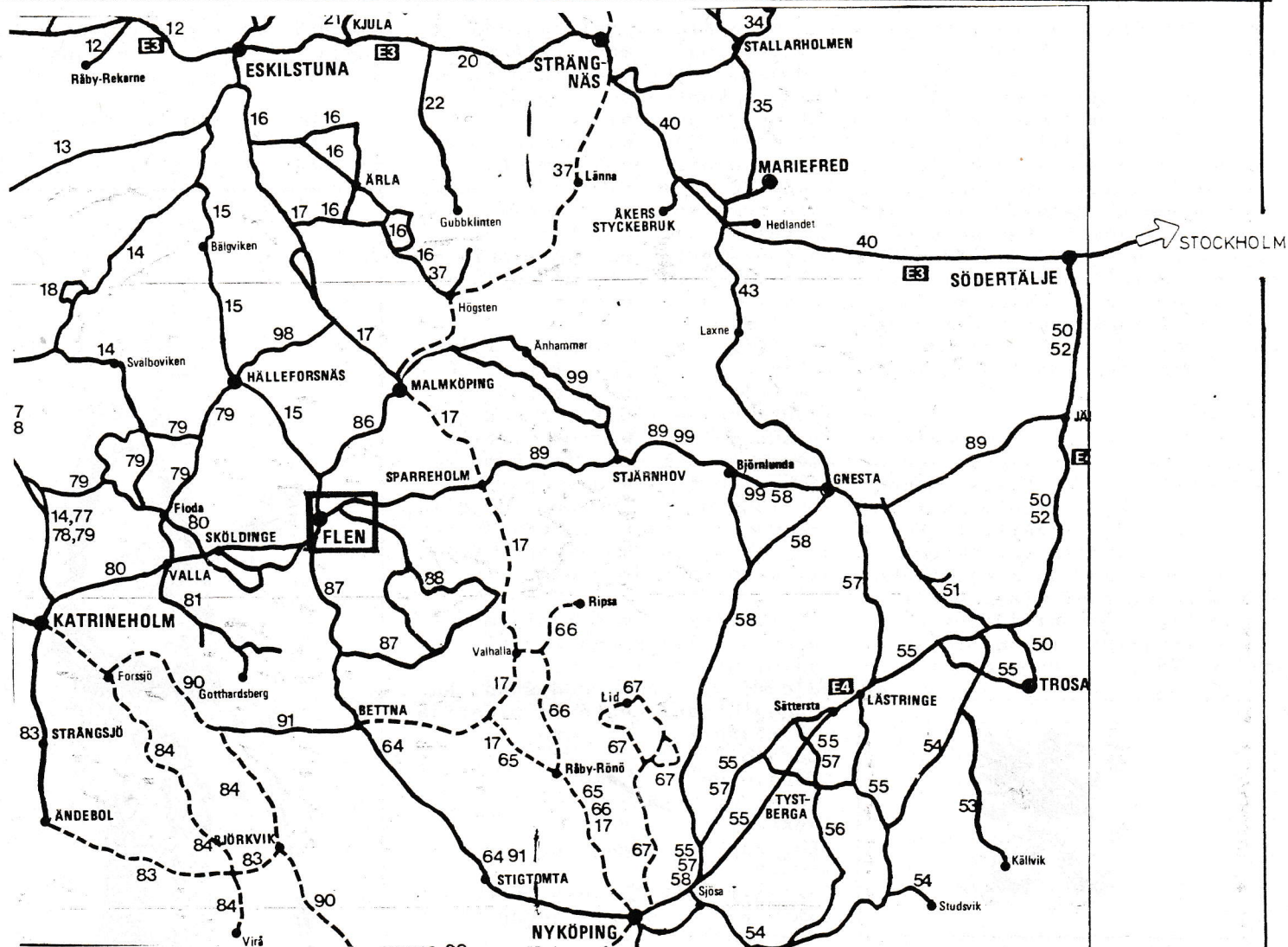
mi i neki naši domaćini - ove instrumente sami načinjaju. A

još zanimljivije je da je neki od njih uopće ne znaju igrati.

(ovi su ali iznimke).

Podnoć se vozimo u Floda. Onde je u crikvi jazz-koncert s

Thomasom Jeffersonom. Crikva je za ovako malo sela jako velika.

Zvana je na stijeni, latinski natpis.
 "Have you been learning latin in school?" me pita Bosse.
 "Yes, I hated latin for six years!"
 A sad koncert, kot si ga morem kod nas doma samo jako teško predstaviti. Pred oltarom su muzičari jur postavili svoje instrumente. Pastor, ki je prlje sam bio jazz-muzičar (i o kom smo čuli da pri maši igra na trumbiti kad jačiti ne zna), poredstavi sam muzičare. Pianist dojde na dvi palica na pozornicu, ta na bubnji izgleda kot "Beatle", a i svi drugi već nisu najmladji. "Star"-a ovoga večera - Thomasa Jeffersona moraju nutr dopeljati. Ali po petnajsti minuta je strašna štimunga u crkvi. Publika (ljudi od 10 - 65) se ljulja u škamli i po svakom kusiću jako aplaudira. A za domaće je vrhunac kad dojde i pastor na pozornicu da igra nekoliko kusićev s grupom.

U pauzi i po koncertu imaju neki mali piknik - ov put ali ne **na nom** jur poznatim kameni nego med grobnimi spomeniki. Mi se veljek domom odvezemo jer smo pozvani kod Lenna i Monike. Ali ne pre dugo, jer se moramo zaran stati. Zutra ćemo u Stockholm.

Onde se najprvo odvezemo turmu za televiziju, Kaknästurmu. Prlje neg se gori odvezemo dizalom imamo piknik - da, ov put na kameku. Od odzgor se vidi jako lipo prik velikoga dijela Stockholma. Na zalost puš jak vjetar.

Prava atrakcija u Stockholmu je brod "Wasa". Ov je potapnuo pred oko 350 ljeti na svojoj prvoj vožnji. Konstrukcija početka nebi bila tako čemerna Ali onda su dodali još ovo i ono, a na koncu brod nij dospio još i iz luke. 330 ljet je onda ležao u vodi, prlje neg su ga početkom šestdesetih ljet zdig-

nuli. Kad smo se dovezli do Wasa-muzejuma imao je jedan od nas tešku ganjku. "Ča je to: Stoji pred Wasa-muzejumu s tamburom u ruki i ne izgleda kot farnik." Najzvitiji od nas (Ne ćemo ga uvaditi da drugi ne budu nenavidni) je veljek zakriknuo: Branko!

Otpodne imamo na raspolaganje u starom gradu, po švedsku Gamla stan. Malo gledamo po prodavaonica. Ali ovde je sve prece draže nego doma u Austriji. A ča mi se još nigdar nij stalo: Gledam kade ću dostati lagljecjenije razglednice. Cijene variiraju od 1,50 do 3 švedskih koruna, a jedna koruna je 2š 50g vridna. Ako pišeš 20 harat je to lipa razlika.

Pred kraljevskim gradom stoju stražari; u polokrug, u koga nigdor stupiti ne smi. Kako-tako se jednoj divičici ipak ugoda da ga kušne na lice: Sjede se jednostavno Pepiju na ra-

mena. A našega dr. phil.-a je sram.

Podnoć imamo opet mali 'partii', ov put kod nas. Naša domaćica je priredila "Jonssona tajnu" za večeru, a tomu, po švedskoj navadi, ribu. Po jilu se sjedemo na terasu, svi s napunjenimi trbuhima. Kot se tako razgovaramo i se jedan drugoga gledamo dolučimo da moramo zutru u kupelju Trosa na morju načinjiti takozvani "swim-ring-competition" - ada izviditi, koga tusto leži najlipše okolo pasa.

U Trosi si najprvo pogledamo stari varoš. Komentar jednoga Koloslavujca: "Vidiš, kako ja tebi, tako ti meni. Lani smo im mi vako što kazali, ljetos oni nam!" Zato se veljek po objedu odvezemo na morje (tako što njim mi lani nismo mogli pokazati, a ča naliže jezer, ko ih imaju Švedi sami već neg dost). Voda ima samo oko 18°C,

ali človik se vrijeda na nju nauči. A kad dojdeš iz vode van - još i na plaži je tih kamenov za piknik.

Podnoć se odvezemo s našimi domaćini u Sköldinge, opet na partii. Ov put ćemo dostati mjeso na ražnji. Dokle se peče idemo malo k blizomu jezeru. Pokrajina je zvanaredno lipa, moram priznati da sam se vanju zaljubio. Kad dojdemo najzad su i zadnji gosti došli. Med njimi divičice s tamburami i Branko. To znači da je po vičeri jačerna i tancanja. A kad se zaškuri dojdu i drugi gosti - komarke Švedi ljubezno zovu "mygur". Još danas imam bulov po cijelom tijelu. Dobro da smo samo tajedandan u Švedskoj, čuda duglje švedski komari nebi bila za izdržati.

Čas friško projde, sad smo jur peti dan ovde. Danas imamo

nastup u Flenu. Pri najvećoj vrućini. Malo improviziramo s nošnjami. Dobro da imaju Švedi gusal i kontrabas, jer naše sukot se je jur čulo ča do Crikvenice -u Danskoj ostale (prez da je to bila naša namjera). Prepublic se moremo samo u busu, zato ćemo se pod prigorske hlače veljek pričase. Nam barem neće nastati zima, jer vani ima maksimalno 28°C (u hladu, a mi tancamo ionako u suncu).

Prigorje - Sridnje - Južno - Bunjevac. Po četiri tanci čutim pulz po cijeloj glavi. Ali ljudem se je vidilo. A sad još friško malo na koncert latinsko američanske grupe, jer ćemo veljek probati. Po nastupu? Nij potribno da se čudite, to je za nastup Bjelocrikvi. Mora se reć da je bilo jur bolji probov, ali kako-tako je prošla.

Zato se idem s Pepijom ot podne u Malmköpingu kupati. S našimi utrnjaki i kupači gaćica dojdemo ali samo pred stan. Na drugoj strani ceste je picerija - a vlasnik je Ličanin.

"Zdravo!"
"Zdravo dečki, kamo?"
"Idemo na kupanje."
"Jeste li za pivo?"
"Eh, zapravo nemamo puno vremena."
Pazljivi štitelj je sigurno u pamet zeo da se nas jedan velje trudi pominati po knjizevnu, a nako bi nas i tako razumio bio ta Ličanin.

"Pa, nema veze, ajde, jedno brazo pivo!"

I jur je poslao konobara po dvoje pivo. Ta konobar nij Šved ili, kot bi se za piceriju dostojalo, Talijan nego - Grk. Kosta (se more bit Grku i drugogačije ime?). Malo se razgovaramo. Dojde gost. I Svedom se raći pica. Ov put sam se ali prevario. Jer gost je bio Poljak, a naš krug je sve internacionalniji.

Kad se ogledamo po drugom pivu na ure, se već ne isplati pojtii na kupanje. Zgrabimo naše dugovanje, skočimo prik ceste - i doma smo. Friško malo pod tuš jer danas imamo skupni večer u Orhammaru.

Ovde upoznamo neobičan način kako se rasporedu ljudi na stolu: Svaki dostane polovicu harte (s kimi se na žalost već

nij dalo hartati) i mora iskati drugu polovicu, ka na stolu leži. Zanimljive kombinacije!

Po jilu i pilu (da, pilo se je i nadalje nastavilo) se tancu. Malo Schottis-a, Vals-a i

Polska, a i malo kola. Kad se spotiš ideš na pivo - po švedsku "öl". Da ipak nismo bili svi u ulju, tomu je krivo švedsko pivo. Jako lahko je, öl I ima samo 1,8% alkohola, öl II 2,8%. A zvana toga je jako drago (kot sve). Ali kot izgleda, imaju Švedi za pivo svenek dost pinez.

Nedilju jutro se strefimo kod crikve (Vägkyrka) u Flenu. Malo ju razgledamo, onda dostanemo kafe i sendviče (tobi bio tip za naše farnike!), a po tom je maša. Ča je za nas jako neobično: Namjesto na orgula se igra na klaviru, a namjesto muža

- kot smo to mi naučeni - stoji žena pred oltarom. A crikva nabitno puna. Ali ne za to kad je toliko ljudstva neg za to kad je tako mala. Člani švedske grupe i Kolo Slavuja su ju sami napunili.

Otpodne se strefimo na šari večer za rastanak kod hiže na jezeru. Flens Folksdanslag - tako se njeva grupa zove - daje predstavu samo za nas. Neki su se kod Can-Can-a tako zvrucali da moradu veljek po tom u jezero skočiti. Slijedi zadnja skupna večera. Pišem "skupna" da bi se razlikovala od one večere pred oko 1950 ljeti, ka je isto bila zadnja, samo u drugom smislu.

O tužan dan, morao si dojt - danas se moramo odvesti. Još friško zadnji skupni kip - ov put ne na kamenu nego pred školom, a onda u bus. "Za naš rastanak daj mi sad ruke tvoje .." i prve sušice se toraču po lica doli (no ne, gori čedu se).

Ipak smo preživili rastanak i došli opet u Helsingør. Pred tim je jur dao Branko zbogom, on mora bit jur prlje doma (a sigurno bi noć u Hamburgu za farnika bila i pre pogibelna). Ov put će policija paziti na

naš bus - cijelu noć, jer predući tajedan su "zramali" tri francuske buse. Šmisno je da Danci zovu svoju policiju "politi". Naredno je prlje koč moralo bit Kinezov ovde, ki "r" nisu znali reći! Ali hasnilo je ov put da su pazili - ništ se nij stalo.

U Kopenhagenu prvi put s vrimenom nimamo sriće. Cio dan curi. Samo kod poznate "morske divojčice" se malo sunce pokaže Ipak se već-ki pita, zač je tak ko poznata.

Ovu noć spimo u "Sleep-in-u" - to je hala za hokej na ledu, u ku se postavu u ljeti tanke stijene iz driva. Ovde se more lahkocjeno prenoćevati. Prlje probamo ali još vani za naš nastup. A da se ništ ne stane, četirimi spidu ovu noć u busu. Još je svenek dost ovde, ča bi se moglo ukrasti, a u Dance vec nimamo poverenja.

Hamburg. Otpodne razgledamo malo varoš. A podnoć - hm - nastavimo razgledivanje u St. Pauli-u. Pokidob da još svi naši štitelji nisu dost stari, ovde ne morem pojt u detalje. Jur doma smo bili odlučili da

ćemo ovu noć spati u busu. Kad dojdem u bus doživim koncert mišanoga zbora. Samo da se jako nekoordinirano hrče! A duši stoprv!

Nisam dobro spao. Razmaki med stolci su za moje noge pre mali. (to je barem moje mišljenje, drugi opet mislu, da sam jednostavno pre debeo. To si ali ne morem predstaviti).

U Nürnbergu se setamo po varošu, a podnoć se idemo kupati. Spati moramo opet u busu, ali ov put bolje duši - zbog kupanja, kot se razumi. 12. smo konačno doma.

Kratak rezime: Jako lipo je bilo

SlavKo

P.S.: Kod drugoga putovanja u Švedsko ću pasoš doma ostaviti! Još i jednoč ga nisam morao pokazati!

NOVI GLAS

TOMAC

nastavak

5
Pismena matura. Tomac sidi pred latinskim tekstom i se muči. Prve tri dane s engleskim, niškim i matematikom se je nek igrao. A od ovoga teksta razumi samo naslov, jer ta je po nišku: Povratak ptice Phoenix ljeta 44. pred Kristušem. Profesor latinskoga jezika mu je ionako prevodio veljek na početku tri rečenice, a za ku-turič je pitao i učitelje ki pazu da svaki sam djela. Ali ovde je još jedna konstrukcija, ka mu uopće nij jasna. I učitelj ki je sada u razredu ju nij razumio. Ča ćeš pa drugačije djelati nego zeti rječnik i prevoditi rič za ričom. Po nišku prijevod pa ne gluši, ali barem smisao je ovde.

Tomac pogleda na stran. Dva škamle uza njega se poti Wolfgang. Za njega latinski nikad nij bio jezik, na njega tugu ali mora pismeno maturirati u latinskom. Tomac mu se nasmiije, a Wolfgang zdvojno maše glavom.

"Keine Konversation, meine Herren!"

"Wir haben ja nichts gesprochen Herr Professor."

"Man kann sich auch mit Blicken verständigen."

"Aber doch keine Vokabel einsagen!"

"Keine Widerrede!!"

Bolje je, trubu stiskati, jer ako učitelja razjadaš, će ti tvoje djelo zeti, pa se moreš i za usmeno latinski učiti.

Tomac o pet ziva u svoj tekst. Njega znanje latinskoga jezika se ograničava na fraze u "Asterix-u", a sad neka ovde prevodi tekst Cattiline ili Sallusta ili Ovida ili ča ja znam koga.

Nij za vjerovati da je bio u tretom i četrtom razredu zaistinu dobar u latinskom. Onda su dostali novoga učitelja kod koga se već jednostavno ništa nij učio, kad nij bilo potrebno.

Školska djela je prevodio cio razred skupno, a ocjene su varirale od 2 do 5, jer je učitelj bio mišljenja: "A Schularbeit ohne Fleck ist wie a Begräbnis ohne Leich!" Dokle su mu onda razjasnili da za nje

djelo prez "Sehr gut" izgleda kot porod prez diteta. A poki-dob se jur dugo nij nijedan narodio bi bila skradnja dob da skrsnu i "mrtvaci". Potle ocjene variraju samo od 2 do 4. Ako se to nek kod mature ne minja!

Samo još uru lazno. Dobro, profesor je imao Tomaca svenek rado. On je pri podučavanju barem pazio, nij se hartao kot drugi. Je li će to kod mature nako ča hasniti? O tempora, o mores! Da je Nero kod ovoga jezika pobludio, ne triba nijjednoga čuditi.

Konac. Svi idu malo blijedo it razreda. Tomac ima čemernu čut u želudcu. A Klaudija drhće po cijelom tijelu.

"Hej, divičica, 'ur neće bit tako strašno!"

"Ako j' ovo bilo pozitivno..."

"Hodi, gremo se ča napit."

Zame ju za ruku. Ta je čisto mrzla, a ipak mokra od pota.

Kod "Harrer-a" je danas jako zglasno. Drudi osmi razred je imao maturu iz matematike. Očividno nij bila pre teška, jer su najvećim dijelom veseli i dobro raspoloženi. Tomac se sjede sa svojim kolegi u kut. Njim nij jako za smijanjem. Naruči si mineralnu. Pivo bi mu se sad nako nebi račilo. A doma će ga opet Marija spitkovati.

Kako je danas bilo, ov detalj, on detalj. Kad na to misli bi najradje ostao siditi. Ali ništa ne hasni.

"Ča je, ko je (kot se vidi bi bio i dobar filosof). Hodi Klaudija, čemo se domom."
"Dobro"

Tomac ne zna zač, ali kad se sjede u auto mu je laglje. Sve mu ne izgleda već tako strašno. A ako matura nij pozitivna ko će se za usmenu na jedan predmet već pripremiti. Stalo se je; No tr!

"Ča je, kako je danas bilo?"
Kot si je predstavio, veljek prvo pitanje, još prlje neg je mogao pozdraviti.

"No jo ..."

"Ča to znači? Nij znamda išlo dobro? Ha? Reči, ćeš znamda skroz spast? Kad se i dost ne učiš!"

"Prosim te, Marija, muči mi. Ja mislim da si zadnji čas preveć s mojom majkom skupa, i ta tako bedavo blekeće."

"Ča mi sad brundaš? Morem ja ča za to, kad ti školi ne ide dobro?"

"Daj mi mira, ja sam danas čemerne volje!"

On projde u stan. Za sobom čuje Mariju kričat:

"Tako, čemerne volje si! Tvoje čemerne volje sam vreda sita. Ako ovako dalje ide, ču te ostaviti!"

"Tvoja prva dobra ideja pokle te poznam!"

Sad je Marija perpleksna. Tim nij računala.

Tomac ide prvu hižu i se sjede u svoj komotni stolac. Marija mu se je grozila da će ga ostaviti! Na tu ideju još uopće nij mislio. Mr još nij ljetodan oženjen. U selu bi to bio velik skandal za koga bi se misece dugo pominalo. Starji ga naredno već nebi pogledali. Ali prlje nego će se cio žitak s ženom jdati Tojkavost, takove misli su čisto nerealistične. ... I ako bi to bio morebit jedini izlaz iz ove proklete situacije. Prlje ima ali još usmenu maturu. Ta nebi smila biti velik problem, to mora prez poteškoć pojt. Jada se samo da ne more na putovanje u Španjolsko s razredom. Zbog familije. Svenek isti teatr.

Okolo pet minut ostane još siditi. Onda odluči da će bit optimističan ča naliže latinsku

maturu i da će pojt svečevati završetak pismene mature. Ča ga pači da to još dugo nij sigurno. "Ja grem na rastok pogledat, serbus!"

"Ča? Nimas doma dost učnje?"

"Ta mi neće proteć."

Sriće je imao. Na rastoku strefi tovaruše, ke jur duglje nij vidio.

"Ljudi, ja vas pozivam!"

"Tome! Tebe zadnji čas nij čuda za vidit. Ča svečuješ?"

"Zapravo ništa. Denas sam jimao zadnji dan pismene mature."

"Tr, ti smimo gratuljerat?"

"To ne, ali svečevat moremo i prez toga."

"Tako je, tako mi se vidiš!"
Človik si more predstaviti da je nastalo malo kasnije nego predvidjeno. U polnoći su si onda prošli neki po tambure, tr su si i zajačili. Kad Tome jutrovu domom dojde, Marija ne spi. Ali ništa ne veli, samo na drugu stran se obrne. 'I tako dobro', si misli Tome.

Drugi dan, kad se stane - napadne - je majka kod nji. Tomac veljek zna da to ne zlamenuje ništa dobroga. Kani iz stana skrsnuti, ali ne ugoda mu se. Izgleda da su i Marija i majka samo na to čekale da se zbudi.

"Sinko, ja se imam s tobom za pominat!"

Ove nianse glasa Tomac jako dobro pozna. Dokle je bio mali, je kratko kašnje svenek bižao pred vrljačom. Dobro, ti časi su jur duglje mimo, ali ugodno mu ipak nij. Samo ne pokazati da je nervozan.

"Tome (kad je jadovita ga majka svenek tako zove, drugačije je on nje 'Tomac'), ovako ne gre dalje. Ča si nako misliš? Ciele noći lumpaš, a doma žepa na te čeka. A i dite jimaš! Ča uopće ne misliš na tvoju familiju? Tu je ne mores tako zanemariti. Ja ne znam, kot dite si bio tako vrli, svenek si bio dobar milistrant, kod katoličanske mladine si djelao, a sad se ovako stiplješ. Te nij sram? Ti si odgovoran za tvoju ženu i tvoje dite! A ča djelaš? Po rastoki i krčma sidiš. S timi pijanci iz sela se držiš. Ja ti velim jedno: Ako se ne poboljšaš od nas pinez već ne ćeš dostat. Onda se moreš sam skrbit, kako ćeš preživit. Si razumio? A iz Mariju neka bit tako gruban! Ča je to način? Čini mi se da si tvoj dobar odgoj čisto zabio.

Ovako nezahvalan bit, to si ni-
gdar nebi bila očekivala. Kada
češ nek dojt do pameti? I tata
je čisto nor. Nisam ga simo pu-
stila, on b' te bio ubio, tako
se je razjadao, kad je Marija
bila kod nas. Odsle se jimaš za
ponašat! Zapameti si ti dobro!"
Tomac ju nij prekinuo. To mu se
ionako nebi bilo ugodalo. Ali
sve mirniji je nastao. Sad će
njoj kontra dat!

"Ja ne znam ča kaniš! Samo kad
sam bio jednoč mrvu duglje s mo-
jimi tovaruši na rastoku tr sam
malo kašnje neg obično domom
došao. A kad govoriš za pijance
- ja se samo držim s njimi, ti
ali si za jednoga odana. Tote
mi uopće ne moreš ništ predba-
civat! A kad me opominjaš na
moj dobar odgoj: Moram reć da
se ne morem na njega spomenuti!
Vi žene si to jako lahko nači-
njate. Svemu, ča se vam ne vidi
sam ja kriv. To mi se ne vidi!
Sve ča jimam tvojoj prodiki za
reć je: Rado me vidite! Svenek
samo to djelat, ča žena, ča
starji, ča ljudi od tebe očeku-
ju. Pri tom mora clovik zubno-
rit. Jedino ča od vas čujem je:
Misli na to, misli da imaš dite
...."

"Mr tomu si si sam kriv!"
"A ki se s tobu pomina? Zvana
toga su za ti posao dvimi po-
tribni, ako se jako ne varam!"
Tomac se obrne na peti i ide iz
stana. Sjede se u auto i odveze
se. Zadovoljan je sa svojim go-
vorom. To je bio jak pledoje.
Dobro, zapravo nij bio tako jak
- ali kađ je istina!

Stoprv kad dojde Margaretu
upamet zame da ne zna, kamo se
vozi. Obrne se i odveze se naj-
zad.

6
Nekoliko dani je Marija jako u-
ljudna, a i od majke nij ništ
za viditi. Tomac jur misli da
ima 'svoj mir'. To ne dura ali
dugo. Jer na subotu ima Štefe,
jedan od tovarušev, rođjendan.
A ov put je Tomac nekoliko sta-
kalkcev prevec spio. Doma se
onda jako trudi da ne bude z-
glasen, ali nekoliko puti se
potpikne. Prik stolca, prik šo-
ljinov a i prik vlašće noge. Na
to se zbudi Marija.

"Ti si pijan!"
"Hm, hm, boojse saam se ... hm,
mrvu prevec napio ffff."
"Užeranac mrazni, zramaj mi se.
Ti strašno smrdiš zis ust!"
"No, no mr ... ti ništ ne ću."

"Skini mi se. Ali ja ali ti!"
"Hmmm, zbog mene .. ću hojt
prvoj hiži spat."

"Poj, aš ćeš 'oš zbudit maloga"
"No, nek neka tako komandirat!"

Zbudi se na stolcu, još u
pratezi. Strašno ga boli glava,
kumaj se kreće. Dojde na vežu.

"Jimamo kafeha?"

"Ako si ga načinjiš."

"O, moja glava!"

"I zdvajat ti ništ ne hasni, a-
ko kaniš ručevat, se skrbi!"

Prvi put u svojem žitku si To-
mac sam načinja ručenje. Kafe
nastane tako jak da mu veljek
na njega čemerno nastane. Skoro
nij dospio na WC. Ali to je ma-
lo pomoglo, olakšalo.

"Marija, ča ćemo denas za obed
dostat?"

"Ča ćeš ti, ko ne znam. Karol i
ja smo 'ur obedvali."

"Ča, 'ur je tako kasno? Nij ni-
čega ostalo?"

"Ne"

Zadnji čas ide Tomacu kot poli-
tičaru: Iz jedne krize u drugu.

Kot izgleda će danas gladan
ostati. Jedino ča si sam nači-
njiti zna su sfrigana jaja. A
da jaj nij u stanu, za to se je
Marija skrabila. A i majki ne
more pojti, kad je jur sigurno
točno informirana od Marije. A
od njega si zadnji čas uopće
već ništ reć ne da. I kruha već
skoro ništ nij u stanu. To je
pravi psiho-teror. Marija mu
bojse kani pokazati, da prez
nje ne ide. No ček nek, će se
on fantiti! Zame lonac, napuni
ga s mlikom i postavi ga na peć
- požgano mliko nako lipo duši!
U drugi lonac vrže nekoliko
krumpljov i vode. Igrat će malo
kemičara: Ča će se stati, kad
već ne bude vode u loncu, a ta
stoji još svenek na vrućoj peći.
Rezultat je jasan. Marija dole-
ti na vježu.

"Tojk tojkavi, ča ovo delaš?"

"Kuham!"

"Sve ćeš mi krajspraviti. Ja ne
znam, ovako mužu ne moreš ništ
dat u ruke. Skrsni mi ispod o-
čiju! Zramaj se! A ovako ča sam
ja za muža zela!"

"Ja grem krčmu obedvat!"

"Poj kamo ćeš, samo poj!"

Krčmar se čudi da je Tomac
sam došao, ali ništ ne veli.
Gorje je da su žene došle, kot
svaku nedilju otpodne, na kafe
i turtu. Jur u krčmi si šušlja-
ju i gledaju Tomacu prik. Ča će
se onda na cesti godati, Tomac
dobro zna. Zutra zna cijelo se-
lo da je bio sam jist na krčmi.

Ali to mu je sad jur svejedno.

Prenoćuje opet prvoj hiži u
stolcu. Jutro ide prez ručenja:
školu. Doznat ćedu denas ocjene
pismene mature. Kad dojde s
Klaudijom u razred čuti nervo-
zitet ki vlada med svimi. Još i
oni ki su bili jako sigurni su
nemirni nastali. Tih pet minut
do zvona projde jako potihio.
Zvon.

No, kade je direktor? Tu neće
pojti prvo u druge osme razre-
de. Sada! Ne, to je bila kole-
gica ka se je zakasnila. Wolf-
gang tuče prsti po skamlu. Dru-
gi se igraju s linealom. Tomac
je miran. Jedino kade se je
moglo ča stati je latinski. A
kad je profesora pred nekoliko
dani strefio slučajno u varošu,
mu se je jako uljudno nasmijao.
Sigurno je položio.

No, hvala bogu, direktor. Počne
po alfabetu štati note. Tomac
je skoro zadnji. Dosle samo je-
dan nij položio latinski. Sad
je on na redu:

"Deutsch - gut

Englisch - sehr gut

Mathematik - sehr gut

Latein - befriedigend"

Pffff, mimo je.

"Ča je Tomac, zadovoljan?"

"No ne, znaš kako mi je odlah-
nulo. A ti, Klaudija?"

"Nebi moglo bit bolje! Kaniš
'oš kamo pojti?"

"Oprosti, ali denas ne. Ja mo-
ram domom, aš jimam tote total-
ni boj. Ča j' s tobu?"

"Ja ću se s tobu!"

"No, onda nek dalje."

Ovako dobre volje Tomac jur du-
go nij bio. Prvi veliki korak
je za njim. Kako ćedu gledati
doma! Nikad si nij mislio, da
će pojti ovako dobro.

"Marija, Marija, pismenu jimam
za sobu!"

Na vježi nijjednoga nij. Niti
prvoj hiži, niti zadnjoj. A i
Karola steljica je prazna. Mo-
rebit da su na vrtu.

"Marija!"

Nist. No, onda su sigurno kod
starji. Odveze se tamo.

"Serbus mama! Pismenu maturu
jimam za sobu! Je Marija ovde?"

"Ne, ta se je domom odvezla!"

"Ali poj, ja grem zis domi, to-
te je nij."

"Ne tamo domom, neg domom k nje
starjim. S tobu već nij zdržala
tr je prošla."

Sad Tomac veliko gleda.

"Tako."

Domom; k starjim. Sjede se u
racu. Doma prvoj hizi.

Ovako ča. Već nij izdržala s
njim. Na stolu najde čedulu."0-

vo je najbolje za nas tri. Po
moje dugovanje poslat ću moje
brate. Marija"

S početka je Tomac skoro depri-
miran. Ali - kad si cio posao
premisli - se je zapravo njega
najveći problem sam rjesio.
Skoči se i ide k telefonu. O 26
84/49 0 92.

"Dobar dan, je Klaudija doma?"
"DA, veljek ću ju kriknut."

"Klaudija "

"Serbus, ovde Tomac. Ča je, ni-
maš volje, navečer s manom va-
malin svečevat pojť?"

"Da, sigurno; ali ča će tomu
tvoja žena reć?"

"Zato si ti neka glavu trapit!
U deveti sam kod tebe!"

Ovo j' opet jednoč žitak! A s
Klaudijom je jur nako bolje
'poznat' nek se to za oženjeno-
ga muža dostoji.

nastavak slijedi

S. Z. U.

JA, _____

NARUČUJEM:

... PRIMJERAK "NAŠA MALA ANICA"
(48.-/KNJIGU)

NOVI GLAS CIJENA: 60.- NA
LJETO (4 BROJI)

ADRESA: _____

POTPIS: _____

HAK

SCHWINDG.14/10

1040 BEČ/WIEN

P.b.b.

Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt : 1040

DRUCKSACHE